

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Gospodarski oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2023:III.IPS.5.2022

Evidenčna številka: VS00065679

Datum odločbe: 14.03.2023

Opravična številka II.stopnje: VSL Sklep IV Cpg 500/2021

Senat: dr. Dunja Jadek Pensa (preds.), Franc Seljak (poroč.), mag. Matej Čujovič, dr. Miodrag Đorđević, Magda Teppey

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - NEPRAVDNO PRAVO - PRAVO DRUŽB - SODNI REGISTER

Institut: vpis spremembe družbenika zaradi izključitve - sklep o vpisu v sodni register - pritožba zoper sklep - aktivna legitimacija za vložitev pritožbe - pravni interes za pritožbo - direktna revizija - pravočasnost revizije - obseg revizijskega preizkusa - zavrnitev revizije

Zveza: ZSReg člen 8, 8/3, 17, 17/1, 19, 36. ZNP-1 člen 32, 32/1, 37, 42. ZGD-1 člen 47, 47/3, 48. ZPP člen 367, 367/1, 367b, 367b/1, 371, 384, 384/3

Jedro

Ne glede na pomanjkljivo ureditev neposredno dovoljene revizije po uveljavitvi novele ZPP-E (tretji odstavek 384. člena v zvezi s 371. členom ZPP), meje preizkusa revizijskega sodišča tudi v tem primeru ni mogoče širiti preko ureditve v prvem odstavku 371. člena ZPP pred navedeno zakonsko spremembo. To pa pomeni, da je revizijski preizkus zamejen z razlogi, ki so navedeni v reviziji, glede dejanske podlage pa v okviru, ki ga je imelo na razpolago sodišče druge stopnje ob izdaji izpodbijane odločbe.

Navedena omejitev revizijskega preizkusa nalaga vlagatelju revizije, da se v njej sooči z nosilnimi razlogi odločitve sodišča druge stopnje. Vrhovno sodišče ugotavlja, da revidentka temu bremenu v okviru vložene revizije ni zadostila. Njeno obširno sklicevanje na učinek zatrjevane sklenjene pogodbe o prenosu deleža nanjo v letu 2007 pomeni zgolj ponavljanje argumentov, ki jih je (kot pritožbeni razlog) uveljavljala v pritožbi zoper sklep o vpisu spremembe v sodni register. S temi ponovljenimi stališči pa se ne sooči z razlogi sodišča druge stopnje v 14. do 17. točki obrazložitve izpodbijanega sklepa, s katerimi je utemeljilo neobstoj njenega pravnega interesa za pritožbo. Gre predvsem za upoštevanje neskladje med zatrjevanim pogodbenim prenosom deleža in opustitvijo dolžnega ravnanja same revidentke v nasprotju z 48. členom v zvezi s tretjim odstavkom 47. člena ZGD-1, česar revidentka niti ne izpodbija. Razlogom sodišča druge stopnje Vrhovno sodišče dodaja, da bi nudenje pravnega varstva sklicevanju na zgolj deklaratornost narave vpisa podatka v sodni register, ki naj bi odstopal od pravilnega podatka zaradi nezakonite opustitve same revidentke izvotlilo načelo zaupanja v podatke sodnega registra.

Izrek

I. Revizija se zavrne.

II. Udeleženci nosijo vsak svoje stroške revizijskega postopka.

Obrazložitev

Dosedanji tek postopka

1. Sodišče prve stopnje je ugodilo predlogu predlagatelja za vpis spremembe družbenika v sodni register, in sicer izbris družbenika A. A. (v nadaljevanju družbenik) z dnem izključitve 15. 5. 2018¹ in spremembo poslovnega deleža 10,2337 % ter za izbris obremenitev pri poslovnem deležu na podlagi sklepov Okrajnega sodišča na Jesenicah in Okrajnega sodišča v Škofji Loki.

2. Z izpodbijanim sklepom je sodišče druge stopnje zavrnilo pritožbo A. A. in potrdilo sklep sodišča prve stopnje (II. točka izreka izpodbijanega sklepa), pritožbo B. B. pa je zavrglo (I. točka izreka izpodbijanega sklepa).

3. Zoper sklep sodišča druge stopnje je vložila neposredno revizijo B. B.². Pri tem se sklicuje na posebno določbo tretjega odstavka 384. člena Zakona o pravdnem postopku (v nadaljevanju ZPP). Uveljavljala je zmotno uporabo materialnega prava in Vrhovnemu sodišču predlagala, da reviziji ugodi, izpodbijana sklepa sodišč prve in druge stopnje razveljavi in predlog za vpis zavrne oziroma zadevo vrne v ponovno odločanje prvostopenjskemu sodišču.

4. Subjekt vpisa (družba C. d. o .o.) je v odgovoru na revizijo Vrhovnemu sodišču predlagal, da revizijo zavže oziroma zavrne s stroškovno posledico za vlagateljico revizije.

Presoja dovoljenosti revizije

5. Revidentka vlaga revizijo zoper sklep, s katerim je višje sodišče zavrglo njeno pritožbo. V tovrstnih primerih je (neposredna) revizija dovoljena na podlagi izrecne zakonske določbe tretjega odstavka 384. člena ZPP v zvezi s 37. členom ZNP-1 in 19. členom Zakona o sodnem registru (v nadaljevanju ZSReg).³

Presoja pravočasnosti revizije

6. Določba tretjega odstavka 384. člena ZPP je izjema od splošne ureditve iz prvega odstavka 367. člena v povezavi s 37. členom ZNP-1 in 19. členom ZSReg, ki dovoljenost revizije pogojuje s predhodno odločitvijo vrhovnega sodišča o dopustitvi revizije. Vendar ta določba hkrati ne ureja časovnega okvira za vložitev tako dovoljene neposredne revizije. Gre za pomanjkljivost, ki je nastala po uveljavitvi Zakona o spremembi in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (ZPP-E), ki je stopil v veljavo v letu 2017, na kar pravilno opozarja revidentka v reviziji. Zaradi črtanja splošnih določb o neposredni reviziji, ki so pred uveljavitvijo novele ZPP-E v prvem odstavku 367. člena ZPP določale 30 dnevni rok od vročitve prepisa pravnomočne sodbe za vložitev takšne revizije, ureditev po uveljavitvi novele ZPP-E tako določa zgolj dva

roka, in sicer 30 dnevni rok po vročitvi pravnomočne sodbe za vložitev predloga za dopustitev revizije (prvi odstavek 367.b člena ZPP) in 15 dnevni rok od vročitve sklepa vrhovnega sodišča o dopustitvi revizije za vložitev revizije. Iz razloga pravne varnosti je treba upoštevati (daljši) 30 dnevni rok iz prvega odstavka 367.b člena ZPP in s tem preprečiti, da bi bila opisana pomanjkljivost pripisana v breme vlagateljev revizije.

7. Ker je iz spisovnih podatkov razvidno, da je bil izpodbijani sklep revidentki vročen 4. 11. 2021, je revizija, vložena 6. 12. 2021, ob upoštevanju četrtega odstavka 111. člena ZPP, vložena pravočasno.

Glede obsega dovoljene revizije

8. Glede na določbo tretjega odstavka 384. člena ZPP je (neposredna) revizija dovoljena zgolj v delu, ki se nanaša na sklep pritožbenega sodišča o zavrženju revidentkine pritožbe. Zoper odločitev pritožbenega sodišča, s katero je odločilo o pritožbi družbenika A. A. (II. točka izreka izpodbijanega sklepa), je pot do dovoljene revizije omogočena le na način, določen v prvem odstavku 384. člena v zvezi s prvim odstavkom 367. člena ZPP.⁴

9. Upošteva je navedeni pravni okvir je presoja revizijskega sodišča v tem revizijskem postopku omejena zgolj na revizijske razloge, s katerimi se poskuša izpodbiti zakonitost odločitve sodišča druge stopnje o zavrženju pritožbe revidentke. Do revizijskih navedb, s katerimi skuša revidentka izpodbiti pravilnost odločitve sodišča druge stopnje o zavržitvi pritožbe družbenika A. A., se zato Vrhovno sodišče ni dolžno opredeljevati.

Zavzeta stališča sodišča druge stopnje

10. Sodišče druge stopnje je povzelo, da je revidentka pravni interes za sodelovanje v postopku smiselno uveljavljala z zatrjevano sklenitvijo pogodbe o odsvojitvi poslovnega deleža 18. 9. 2007 med družbenikom A. A. in revidentko. Ta prenos pa je bil priglašen revidentki kot poslovodji. Sodišče druge stopnje je stališče o neizkazanem revidentkinem pravnem interesu za pritožbo oprlo na ugotovitev, da revidentka ni niti zatrjevala in ni dokazala, da je bil vložen predlog za vpis spremembe družbenika na podlagi zatrjevane sklenjene pogodbe o prenosu poslovnega deleža med družbenikom in njo. Sklicevalo se je na določbo drugega odstavka 13. člena ZSReg, po katerem mora sodišče zadeve obravnavati po vrsti, kot jih je prejelo, če posebne okoliščine ne zahtevajo drugače. Revidentka bi bila kot direktorica, kar zatrjuje, da je bila v spornem obdobju, dolžna v skladu z drugim odstavkom 48. člena v zvezi s tretjim odstavkom 47. člena ZGD-1, v 15 dneh po izpolnitvi pogojev za vpis v register vložiti predlog za vpis spremembe družbenika na podlagi sklenjene pogodbe o prenosu poslovnega deleža. Ker tega očitno ni storila, glede na tek dogodkov in na kasnejšo pravnomočno sodno odločbo o izključitvi družbenika, zase v registrskem postopku ne more več doseči boljšega položaja (točka 15 obrazložitve izpodbijanega sklepa). Pri tem je presodilo tudi, da revidentka uveljavlja nova dejstva in dokaze, za katere ni zatrjevala, da jih brez svoje krivde ni mogla navesti in dokazov predložiti do konca registrskega postopka, to je do izdaje izpodbijanega sklepa. Ker z izpodbijanim sklepom ni bila prizadeta pravica revidentke, nima pravnega interesa za sodelovanje v pritožbenem postopku.

Revizijske navedbe

11. Revidentka izpodbija stališče o neobstoju pravnega interesa za sodelovanje v postopku s stališčem, da je takšen interes imela že iz razloga, ker se bo sicer premoženje, na katerega se nanaša sklep o vpisu in

glede katerega ima sklenjeno pogodbo o nakupu deleža, razdelilo med druge družbenike družbe. Vpis in postopek izključitve družbenika pa vplivata tudi na pravice in obveznosti drugih družbenikov, saj je zanje pomembno, da je vpis izključitve vpisan le glede poslovnega deleža, ki ga ima družbenik ob izključitvi in le na način, da stanje v sodnem registru ustreza stanju med družbeniki v družbi. Tudi sicer pa izbris družbenika zaradi izključitve vpliva na pravice in obveznosti drugih družbenikov. Sodišču druge stopnje očita, da je spregledalo, da je sodišče sploh ni vključilo ter ji ni vročalo pisanj in listin, čeprav je podlaga za to obstajala, kar uveljavlja kot bistveno napako v postopku.

Glede odločitve o reviziji

12. Sodni register je javna knjiga, namenjena vpisu in objavi podatkov o pravno pomembnih dejstvih, za katere zakon določa, da se vpišejo v sodni register.⁵ Zasledovan namen pri zakonski ureditvi je v varovanju pravnega prometa med udeleženci na trgu. To tudi terjaja uveljavitev načela javnosti sodnega registra in načelo zaupanja v podatke, vpisane v sodni register, ki varuje dobrovernega udeleženca v prometu, ki se zanese na takšne podatke.⁶

13. Predmet vpisa v sodni register v obravnavanem postopku je sprememba vpisanih podatkov o družbenikih v subjektu vpisa. Sodišče je v registrskem postopku omejeno zgolj na preizkus formalnih pogojev, če je predlog s predpisano vsebino vložila upravičena oseba, če so predlogu priložene predpisane listine, s katerimi se dokazujejo dejstva, ki so pomembna za vpis v sodni register, in če je zahtevek za vpis v skladu z zakonom.⁷

14. Z izpodbijano odločitvijo sodišče druge stopnje drugi udeleženki ni priznalo legitimacije za vložitev pritožbe zoper sklep registrskega sodišča o vpisu predlaganih sprememb pri subjektu vpisa. Pravica do pritožbe sodi v okviru ustavnih procesnih jamstev. Zagotavlja jo 25. člen Ustave. Na zakonski ravni je procesna legitimacija za pritožbo urejena v prvem odstavku 36. člena ZSReg, ki določa: *Zoper sklep, s katerim registrsko sodišče odloči o vpisu v sodni register, se lahko pritoži udeleženec ali kdo drug, ki meni, da je s sklepom prizadeta njegova pravica ali na zakonu temelječ interes.*

15. Pojem udeleženca v postopku za vpis v sodni register pa je opredeljen v 17. členu ZSReg tako, da ta položaj priznava predlagatelju postopka, subjektu vpisa, če ni hkrati predlagatelj ter osebi, katere pravni interes utegne biti s sodno odločbo prizadet (prvi odstavek 17. člena ZSReg). Položaj udeleženca pa daje tudi osebam in organom, ki jim zakon daje pravico, da se udeležujejo postopka (drugi odstavek 17. člena ZSReg).

16. Revidentka v reviziji sodišču druge stopnje očita, da se ni opredelilo do njenih pritožbenih navedb, da bi jo moralo registrsko sodišče upoštevati kot udeleženko v postopku. Vendar pri tem ne pojasni, v čem vidi podlago, da bi ji moralo sodišče priznati položaj udeleženke v postopku. Sklicuje se na predhodno enak postopek, a ne zatrjuje, da naj bi ji bil v predhodnem postopku tak procesni položaj izrecno priznan, iz česar bi bilo mogoče eventualno sklepati na njen enak položaj tudi v nadaljevanem postopku, vodenem pod novo opravilno številko. Njeni revizijski očitki, da bi jo sodišče moralo upoštevati kot udeleženko, so zato nekonkretizirani, zato revizijsko sodišče nanje obširneje ne more odgovarjati. Revizijske očitke o zmotni uporabi materialnega prava sodišča druge stopnje je zato treba preizkusiti le še v okviru zatrjevane pritožbene legitimacije iz prvega odstavka 17. člena ZSReg kot osebi, ki meni, da je s sklepom prizadeta njena pravica ali na zakonu temelječ interes.

17. Zgolj gramatikalna razlaga te določbe prvega odstavka 17. člena ZSReg bi vodila do rezultata, da ima

vsak, ki zatrjuje, da bo s sklepom prizadeta njegova pravica ali na zakonu temelječ pravni interes, že s tem izkazano legitimacijo, ki od pritožbenega sodišča terja vsebinsko obravnavo pritožbe. Razlaga, ki bi tako široko odpirala pravico do vsebinske obravnave pritožbe, bi bila nesistemska in v nasprotju z ureditvijo ustavne pravice do pritožbe v 25. členu Ustave. Ker ZSReg nima drugih določb, ki bi urejale pravico do pritožbe, je v skladu z 19. členom ZSReg treba smiselno uporabiti določbo prvega odstavka 32. člena Zakona o nepravdnem postopku (ZNP-1). Ta omogoča tistemu, ki misli, da je s sodno odločbo prizadet njegov pravni interes, glede odločitve, ki se nanj nanaša, da vloži pravno sredstvo, tudi če ni sodeloval v postopku na prvi stopnji. V tem primeru pa sodišče prve stopnje presodi, ali je podan njegov pravni interes za vložitev pravnega sredstva. To pa pomeni, da je obstoj pravnega interesa za pritožbo tudi v tem primeru splošna procesna predpostavka. Presoja obstoja te predpostavke je predmet preizkusa v tem revizijskem postopku.

18. V konkretnem primeru se do revidentkinega pravnega interesa za pritožbo ni opredeljevalo prvostopenjsko sodišče v smislu določbe prvega odstavka 32. člena ZNP-1, temveč pritožbeno sodišče. Vendar revidentka tega odstopanja ne uveljavlja kot bistveno procesno kršitev. Vrhovno sodišče se zato v nadaljevanju opredeljuje le še o pravilnosti presoje v izpodbijanem sklepu o neizkazanem revidentkinem pravnem interesu za pritožbo.

19. Revizija je izredno pravno sredstvo, s katerim je v okviru zakonsko dopustnih razlogov omogočen preizkus pravnomočne sodne odločbe, izdane na drugi stopnji. Ne glede na pomanjkljivo ureditev neposredno dovoljene revizije po uveljavitvi novele ZPP-E (tretji odstavek 384. člena v zvezi s 371. členom ZPP), meje preizkusa revizijskega sodišča tudi v tem primeru ni mogoče širiti preko ureditve v prvem odstavku 371. člena ZPP pred navedeno zakonsko spremembo. To pa pomeni, da je revizijski preizkus zamejen z razlogi, ki so navedeni v reviziji, glede dejanske podlage pa v okviru, ki ga je imelo na razpolago sodišče druge stopnje ob izdaji izpodbijane odločbe.

20. Navedena omejitev revizijskega preizkusa nalaga vlagatelju revizije, da se v njej sooči z nosilnimi razlogi odločitve sodišča druge stopnje. Vrhovno sodišče ugotavlja, da revidentka temu bremenu v okviru vložene revizije ni zadostila. Njeno obširno sklicevanje na učinek zatrjevane sklenjene pogodbe o prenosu deleža nanjo v letu 2007 pomeni zgolj ponavljanje argumentov, ki jih je (kot pritožbeni razlog) uveljavljala v pritožbi zoper sklep o vpisu spremembe v sodni register. S temi ponovljenimi stališči pa se ne sooči z razlogi sodišča druge stopnje v 14. do 17. točki obrazložitve izpodbijanega sklepa, s katerimi je utemeljilo neobstoj njenega pravnega interesa za pritožbo. Gre predvsem za upoštevanje neskladje med zatrjevanim pogodbenim prenosom deleža in opustitvijo dolžnega ravnanja same revidentke v nasprotju z 48. členom v zvezi s tretjim odstavkom 47. člena ZGD-1, česar revidentka niti ne izpodbija. Razlogom sodišča druge stopnje Vrhovno sodišče dodaja, da bi nudenje pravnega varstva sklicevanju na zgolj deklaratornost narave vpisa podatka v sodni register, ki naj bi odstopal od pravnega podatka zaradi nezakonite opustitve same revidentke izvotlilo načelo zaupanja v podatke sodnega registra.

21. Z revizijskimi navedbami, s katerimi se revidentka sklicuje, da naj bi obstoj njenega pravnega interesa izhajal že iz razloga, ker se bo sicer premoženje, na katerega se nanaša sklep o vpisu, razdelilo med druge družbenike družbe, pa revidentka širi trditveno podlago, s katero je bilo soočeno sodišče druge stopnje v okviru utemeljitve pravnega interesa v pritožbi. Zato revizijsko sodišče tudi na te revizijske navedbe ne more odgovarjati.

22. Vrhovno sodišče na osnovi navedenih razlogov zaključuje, da revidentka ni uspela izpodbiti nosilnih razlogov sodišča druge stopnje o neizkazanem pravnem interesu za pritožbo. Zato je Vrhovno sodišče

revizijo zavrnilo (378. člen ZPP v zvezi z 19. členom ZSReg in 42. členom ZNP-1).

23. Odločitev je Vrhovno sodišče sprejelo soglasno (sedmi odstavek 324. člena ZPP v zvezi z 19. členom ZSReg in 42. členom ZNP-1).

Glede stroškov revizijskega postopka

24. Glede na določbo prvega odstavka 18. člena ZSReg vsak udeleženec nosi svoje stroške revizijskega postopka.

¹ Podlaga za vpis je sodba Okrožnega sodišča v Kranju I Pg 44/2005 z dne 8. 4. 2016, v povezavi s sodbo Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 155/2018 z dne 15. 5. 2018.

² Zaradi jasnosti se v nadaljnjem tekstu obrazložitve uporablja pojem revidentke tudi v tistem delu, ko se sklicuje na postopek pred sodiščema nižje stopnje.

³ Glej tudi točka 9 sklepa VSRS II Ips 65/2020 z dne 9. 10. 2020.

⁴ Revidentka je kot predlagateljica v zakonskem roku vložila tudi predlog za dopustitev revizije zoper odločitev sodišča druge stopnje o zavrnitvi pritožbe družbenika A. A. Vrhovno sodišče je ta predlog s sklepom III DoR 182/2021 z dne 25. 1. 2022 zavrglo.

⁵ Prvi odstavek 7. člena v povezavi z drugim odstavkom 2. člena ZSReg.

⁶ Tretji odstavek 8. člena ZSReg.

⁷ Prvi odstavek 10. člena ZSReg, glej tudi točka 3 sklepa US Up-1142/06-11 z dne 21. 6. 2007.

Datum zadnje spremembe: 20.04.2023